

Samenwerken en investeren met veenkoloniaal bouwplan

Volhouden loont

In mijn rondrit langs akkerbouwend Nederland kan één gebied natuurlijk niet ontbreken: de Veenkoloniën. Is er een gebied dat vaker afgeschreven is? Maar zie: er wordt volop geïnvesteerd in gebouwen en machines. „De afgelopen jaren is er in dit gebied geld verdiend“, zegt Bert-Jan de Groot uit Sellingeren.

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Vergeleken met andere teeltgebieden in Nederland hebben de Veenkoloniën geen optimale omstandigheden. Maar tarweopbrengsten van 7,5 tot 8 ton zijn nog altijd het dubbele of het drievoudige van het wereldwijde gemiddelde. Het lot dat gebieden in Frankrijk of Roemenië ten deel valt – deze lopen volledig leeg –, zie ik in de Veenkoloniën niet ontstaan. Wel is de bedrijfsontwikkeling er anders, sneller met name. Wat overblijft, is een taai volhoudend type ondernemer, waarvan familie De Groot een voorbeeld is.

Kevin, Bert-Jan en
Zwaantje de Groot

Als interviewer heb ik direct al een tegenvaller. Het bedrijf in Sellingen (GR) ligt niet in de Veenkoloniën. In Drenthe ligt de Hondsrug — zandgrond — en noordelijk daarvan de Drentse Veenkoloniën. Sellingen ligt eveneens op een oude zandrug. Verderop heb je de veengronden van de Pekela's in Groningen. Maar het bouwplan van het bedrijf is dan weer wel echt veenkoloniaal. Volgens Bert-Jan de Groot bestaat de optimale rotatie uit de helft fabrieksaardappelen, 20 procent bieten en de rest graan — afhankelijk van de situatie tarwe of gerst.

Ontginning

De opa van Bert-Jan heeft in 1925 het land ontgonnen. In eerste instantie ging het om een gemengd bedrijf van 12 hectare. Toen de melktank in aantocht was, zijn de melkkoeien ingeruild voor legkippen. Inmiddels was het bedrijf verdubbeld tot 25 hectare. In 1971 is het bedrijf overgenomen van Bert-Jans ouders. In 1996 is de kippenstal gerenoveerd en geautomatiseerd. „De BMW onder de legbatterijen”, aldus Bert-Jan, „maar snel daarna werd bekend dat dit systeem verboden zou worden. We voelden ons als criminelen weggezet.” Direct zakte ook de prijs van kooieieren ineen. In 2005 is de stal ontmanteld. In de plaats daarvan kwam een andere tak. Bert-Jan reed in het verleden wel vaker voor een transportbedrijf. Nu hebben ze een eigen vrachtwagen. Antwerpen-Hamburg is een veel voorkomende route. De bevrachting wordt geregeld door een bevrachtingskantoor in Hierden. Dit bevalt uitstekend. Zoon Kevin is net klaar met zijn opleiding. Met hem is een vof opgericht voor het transport. Vader en zoon rijden om beurten met de vrachtwagen.

Samenwerking

„Als je geld wilt verdienen in de akkerbouw moet je samenwerken”, is de stellige mening van Bert-Jan, „maar daar moet je wel de juiste instelling voor hebben. Je moet elkaar wat gunnen.” Buurman Niek Wenning heeft naast zijn boerderij een loonbedrijf. In drukke tijden helpen ze daar mee. Ook combineren ze veel werkzaamheden en machines. In het voorjaar

is Bert-Jan een week aan het kunstmest strooien op beide bedrijven. Hij verzorgt ook het aardappelen poten en rooien. Niek Wenning oogst de andere gewassen. Enkele jaren geleden konden ze samen een kavel van 50 hectare overnemen. Door deze en andere overnames beschikt de familie De Groot nu over 120 hectare. Van de oorspronkelijke 38 boeren zijn er nu nog maar negen over.

Grote veranderingen

De zandgrond met 6 procent stabiele organische stof is niet heel droogtegevoelig. Er wordt niet berekend op het bedrijf, al heeft dat dit jaar wel opbrengst gekost. Daarnaast zijn er enkele veenpercelen, maar die zijn minder van kwaliteit. Met name is er sprake van natte plekken. Achter de boerderij ligt zo'n perceel. Het ligt in de braakregeling waarbij via de Anog een vergoeding is voor het inzaaien met graan en bloemen voor akkervogels. Deze faunaranden zijn daarmee kostendekkend. Het voordeel daarbij is dat voor het bedrijf de invulling van de 6 procent verplichte vergroening vanuit de EU geen probleem is.

Dertig jaar geleden waren de Veenkoloniën het gebied waar ondanks grootschalige grondontsmetting aardappelmoeheid een groot probleem vormde. Grondontsmetting vindt nog wel incidenteel plaats. Maar in tegenstelling tot de angst van velen is aardappelmoeheid niet uit de hand gelopen, dankzij het beschikbaar komen van resistente rassen. Verder is het '1 op 2'-gebied berucht om Phytophthora-uitbraken vanuit oösporen. Maar daar kan Bert-Jan weinig van merken. De ziekte is met de huidige middelen goed te beheersen.

Sporen

Dertig jaar geleden was onkruid op de humusrijke veengronden een groot probleem door de slechte werking van bodemherbiciden. Ook hier zijn de veranderingen groot. Met de lagedoseringssystemen staan de percelen er netjes bij in het gebied. Ook is merkbaar dat de bietenplanten minder geplaagd worden

door de straffe bespuitingen. Hierdoor zijn met name bij de bieten de opbrengsten behoorlijk toegenomen. 65 ton of meer is geen uitzondering meer. Vergeleden hiermee zijn de ontwikkelingen bij aardappelen meer gematigd.

Is het mogelijk dat hierdoor het bouwplan gaat verschuiven naar meer bieten en minder aardappelen, bijvoorbeeld ieder een derde? Bert-Jan weet het zo niet. Aardappelen vindt hij een prachtig gewas om te telen. In de strijd tegen aardappelopslag heeft hij een bijzonder systeem. Vroeger verschenen bij de eerste de beste nachtvorst trekkers met cultivator om het land open te trekken. „Dat werkt juist averechts, omdat je zo een isolerende losse laag krijgt.” Nu zijn de trekkers en machines zo ingericht dat het land spoor aan spoor wordt aangereiden. Aardappelopslag verbriest dan heel snel. En de grond kan het hebben. In het voorjaar wordt met een roterende spitmachine tot bouwvoordiepte gewerkt en vervolgens graan of bieten gezaaid. Tot kerst en oud en nieuw worden aardappelen af land geleverd. Voor leveringen daarna wordt bij buurman Wenning 400 ton opgeslagen. De angst dat door het ontkoppelen van de inkomstenstoeslagen de fabrieksaardappelteelt onrendabel zou worden is niet uitgekomen. „Voor Avebe is de uitdaging om de afzet op kostendekkend niveau te houden.” Met dank aan de mooie graanprijzen lukt dit momenteel.

Een verschijnsel dat Bert-Jan dit seizoen tegenkwam, is bijzonder. Hij had twee percelen zomertarwe. Op het perceel waarvan hij de laagste verwachtingen had, paste hij een blend toe van kunstmest waar sporenelementen aan toe waren gevoegd. Juist dat perceel had de hoogste opbrengst. „Bevatte de blend ook koper?” vroeg een teeltbegeleider. Hij kon aan de kleur van het gewas zien dat dit het geval was. De rol van sporenelementen zal komende jaren steeds belangrijker worden, schat Bert-Jan in, vanwege de beperktere toedieningsmogelijkheden van mest. Maar ook het schoner worden van de lucht is van belang. „Wie had tien jaar terug kunnen denken dat we nu mineralen als koper en zwavel zouden toedienen?” ■

Bedrijfsgegevens

Het bedrijf van Bert-Jan en Zwaantje de Groot-Klomp makers (beiden 1964) heeft 120 hectare: 50 % aardappelen, 20 % bieten en 30 % graan. Bert-Jan en Zwaantje hebben een vof met zoon Kevin (1993) voor transport met een eigen vrachtauto. Zwaantje heeft een baan bij het gemeentehuis van Sellingen.

